

ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ: ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΤΑ ~ Συνέντευξη της Arche Noah στο biotechwatch.gr (του Βασίλη Γκισάκη)

Η περασμένη χρονιά χαρακτηρίστηκε από σημαντικές διεργασίες για το μέλλον των σπόρων στην Ευρώπη. Η πρόταση για την αναθεώρηση της σχετική νομοθεσίας που κατατέθηκε από τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2013, αποτέλεσε ουσιαστικά μια προσπάθεια κατάφωρης αφαίρεσης θεμελιωδών δικαιωμάτων των αγροτών, λειτουργώντας υπέρ μιας συγκεντρωτικής αγοράς και με ολοφάνερους αρνητικές συνέπειες για την αγροτική βιοποικιλότητα και τους σπόρους ως δημόσιο αγαθό.

Οι αντιδράσεις οργανώσεων και πολιτών κατάφεραν ωστόσο να φέρουν το θέμα στο προσκήνιο απαιτώντας από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. να τεθούν προ των πολιτικών ευθυνών τους. Στις αρχές του 2014 επιτεύχθηκε η καταψήφιση της πρότασης από τις αρμόδιες Επιτροπές Περιβάλλοντος και Γεωργίας, ενώ την περασμένη άνοιξη το Ευρωκοινοβούλιο πέρασε νομοθετικό ψήφισμα για την πλήρη απόσυρση της πρότασης, που ολοκληρώθηκε τον περασμένο Φεβρουάριο.

Πολύ σημαντικό ρόλο στην εκστρατεία ενημέρωσης κατά της πρότασης έπαιξε η Αυστριακή οργάνωση για την διατήρηση της αγροτική βιοποικιλότητας Arche Noah. Μια πρωτοβουλία που ξεκίνησε το 1990 από κηπουρούς, αγρότες και δημοσιογράφους και αριθμεί σήμερα δεκατρείς χιλιάδες μέλη στην κεντρική Ευρώπη,

ενώ ταυτόχρονα επιτελεί σημαντικό έργο σε θέματα νομοθεσίας για τους σπόρους. Επισκεφθήκαμε τις εγκαταστάσεις της Arche Noah στο Schiltern της κάτω Αυστρίας και μιλήσαμε με την Iga Niznik, advocacy officer της οργάνωσης για θέματα νομοθεσίας, σχετικά με τις τελευταίες σχετικές εξελίξεις:

Το περασμένο έτος, απορρίφθηκε πολλαπλώς η πρόταση για ένα νέο Ευρωπαϊκό Κανονισμό για τους σπόρους στη Ε.Ε.. Ήταν λόγω της αντίδρασης της κοινωνίας των πολιτών, των αγροτών και των οργανώσεων για τους σπόρους ή οφείλεται σε διαρθρωτικές αδυναμίες της πρότασης και την έλλειψη πολιτικής βούλησης;

Νομίζω ότι και οι δύο παράγοντες συνέβαλαν στην απόρριψη. Η απόρριψη έγινε την παραμονή των ευρωπαϊκών εκλογών – Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αισθάνθηκαν να παρακολουθούνται πιο στενά από ποτέ. Επιπρόσθετα, η πρόταση παρουσίασε σημαντικές αδυναμίες και ανισοροπίες όσον αφορά την αγροβιοποικιλότητα, τους μικροκαλλιεργητές και τη βιολογική γεωργία. Παρά την ήδη υφιστάμενη ανησυχητική απώλεια της αγροβιοποικιλότητας, η πρόταση της Επιτροπής περιόριζε τις συναλλαγές των παραδοσιακών σπόρων στο περιθώριο, σε μικρές συσκευασίες, μικρές ποσότητες, μικρές επιχειρήσεις και σε μια «περιοχή καταγωγής». Ωστόσο, αν θέλουμε να σταματήσουμε την απώλεια της αγρο-βιοποικιλότητας, θα πρέπει να την ανάγουμε σε κυρίαρχο στοιχείο. Η Επιτροπή του Juncker απέσυρε εντελώς την πρόταση τον Φεβρουάριο του 2015. Στο τέλος του Μαρτίου, ο Επίτροπος Andriukaitis δήλωσε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι θα ήθελε να συνεχίσει τη μεταρρύθμιση. Χαιρετίζουμε μια τέτοια κίνηση και ενθαρρύνουμε την Επιτροπή να καταλήξει σε μια φιλόδοξη μεταρρύθμιση.

Μετά την απόσυρση της πρότασης του νέου κανονισμού, ποια είναι η σημερινή κατάσταση σχετικά με την διατήρηση και την εμπορία των σπόρων σε επίπεδο Ε.Ε.;

Η τωρινή νομοθεσία της Ε.Ε. για την εμπορία σπόρων προς σπορά είναι ένας άκαμπος δεινόσαυρος από τον περασμένο αιώνα: ο στόχος αυτής της νομοθεσίας είναι να αυξηθεί η παραγωγικότητα, προωθώντας το μοντέλο της μονοκαλλιέργειας. Είμαστε σθεναρά αντίθετοι σε αυτό το ιδεολόγημα: δεν είναι η παραγωγικότητα που πρέπει να αυξηθεί, αλλά η διασφάλιση της διατροφικής ασφάλειας. Η πείνα δεν είναι ένα πρόβλημα παραγωγής, αλλά ένα πρόβλημα διανομής. Η σημερινή νομοθεσία δεν λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις των καταναλωτών, τις ανάγκες της βιολογικής γεωργίας, την απώλεια της βιοποικιλότητας, τον συγκεντρωτισμό στην αγορά των σπόρων. Για παράδειγμα: Στην Ευρώπη, μόνο 5 εταιρείες ελέγχουν το 95% των σπόρων λαχανικών. Οι διατηρητές σπόρων συνήθισαν να ζουν με αυτή τη νομοθεσία, προσπαθώντας να επιβιώσουν στο περιθώριο. Ωστόσο, κανένας, εκτός από την αγροβιομηχανία, δεν είναι ευχαριστημένος με τη σημερινή νομοθεσία.

Υπάρχουν κάποιες ισχυρές πολιτικές πρωτοβουλίες σε επίπεδο Ε.Ε. (Κοινοβούλιο, Επιτροπή, Γενικές Διευθύνσεις), οι οποίες μπορούν να εγγυηθούν τα δικαιώματα των σπόρων ή υπάρχει ένα «εχθρικό» περιβάλλον σε τέτοιο θεσμικό επίπεδο;

Θα έλεγα ότι υπάρχει μια έλλειψη πολιτικής συνοχής. Μια μελλοντική πρόταση πρέπει να αναπτυχθεί σε συνεργασία με τις άλλες αρμόδιες Γενικές Διευθύνσεις, ώστε να καταστεί εφικτή μια ολιστική προσέγγιση η οποία θα συμβάλει στην επίτευξη των φιλόδοξων στόχων που καθορίζονται σε αρκετούς τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της αγροτικής ανάπτυξης, της διατήρησης της βιοποικιλότητας, της αειφόρου γεωργίας και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής.

Πώς διαβλέπεις το άμεσο μέλλον για την αυτάρκεια των σπόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Ποιο θα ήταν το πιο ρεαλιστικό σενάριο που πρέπει να αναμένεται;

Ίσως είναι νωρίς ακόμα για προβλέψεις. Υπάρχει μεγάλη πίεση από την βιομηχανία σπόρων για να διατηρηθεί το σύστημα ως έχει – αφού έτσι εμποδίζει τον ανταγωνισμό και τους εγγυάται μια αγορά. Από την άλλη πλευρά, η κοινωνία των πολιτών βρίσκεται σε επιφυλακή: απαιτούμε μια συστηματική μεταρρύθμιση και παρακολουθούμε από κοντά τις εξελίξεις. Το μέλλον θα εξαρτηθεί κατά πολύ από τις προθέσεις του Επιτρόπου Andriuskaitis, καθώς και τις προτεραιότητες του Προέδρου της Επιτροπής Juncker και του Αντιπροέδρου Timmermans.

Ποια θα ήταν η πιο κατάλληλη κοινωνική και πολιτική προσέγγιση / στρατηγική για τη χώρας-κέντρα βιοποικιλότητας, όπως η Ελλάδα;

Το δόγμα που πρέπει να ακολουθηθεί είναι «από τη διατήρηση στην αειφόρο χρήση». Η διατήρηση από μόνη της δεν αρκεί: Όλα

τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαχειρίζονται δημόσιες Τράπεζες Γενετικού Υλικού, στις οποίες η αγροτική βιοποικιλότητα διατηρείται με την αποθήκευση δειγμάτων σπόρων και άλλου φυτικού πολλαπλασιαστικού υλικού. Ωστόσο, η κατάψυξη σε ψυγεία των σπόρων προς σπορά ή η διατήρηση των φυτών “ex situ” (εκτός πεδίου-χωραφιού) είναι μόνο η μισή δουλειά. Η ετήσια καλλιέργεια τους είναι μια σημαντική πτυχή της διατήρησης, δεδομένου ότι επιτρέπει στα φυτά τη δυνατότητα να εξελίσσονται διαρκώς, χέρι-χέρι με τις μεταβαλλόμενες κλιματικές συνθήκες και τους εχθρούς τους. Για να εξασφαλιστεί αυτή η αειφόρος χρήση, είναι σημαντικό οι “παραδοσιακοί” σπόροι ή/και τα προϊόντα που προέρχονται από αυτά τα φυτά να είναι εμπορεύσιμα. Στην Αυστρία, ένας αυξανόμενος αριθμός αγροτών και παραγωγών στηρίζουν μια αγορά βασισμένη στην ποικιλομορφία των καλλιεργειών. Οι μικροί γεωργοί συχνά δεν μπορούν να είναι ανταγωνιστικοί με όρους ποσότητας και απόδοσης. Αντ’ αυτού, πορεύονται χρησιμοποιώντας την αγροτική ποικιλομορφία και το εισόδημά τους βασίζεται στην ποιότητα και τη διαφοροποίηση των προϊόντων τους. Αυτό εξυπηρετεί τη βιοποικιλότητα των καλλιεργειών, δεδομένου ότι μόνο η ενσωμάτωσή της στην παραγωγική αλυσίδα μπορεί να διασφαλίσει τη συνέχιση της ύπαρξής της.

Διαβάστε σχετικά με την Arche Noah και τα θέματα πολιτικής και σπόρων [εδώ](#)

Βασίλης Γκισάκης

Μάιος 2015

Πηγή/φωτογραφίες: BiotechWatch.gr